

REKOMENDACJE I OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ W CIECHOCINKU

Przedstawione w ocenie zasobów pomocy społecznej dane ukazują sytuację społeczno-demograficzną oraz stawiane przed realizatorami działań z zakresu pomocy społecznej wyzwania. Podstawowym zadaniem jest wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb życiowych oraz umożliwienie im przewycięzania trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać. Z powyższą tematyką związany jest szereg kwestii wykraczających poza obszar oddziaływania pomocy społecznej i jej zadań ustawowych. Dotyczą one m.in. rynku pracy, ochrony zdrowia, sytuacji mieszkaniowej, oświatowej.

Głównym celem pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przewycięzania trudnych sytuacji życiowych i doprowadzenie ich do życiowej samodzielności i integracji ze środowiskiem. Niezmienny od lat pozostaje katalog powodów udzielania pomocy i wsparcia. Wśród najważniejszych wymienić można ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwałą i ciężką chorobę, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizm, potrzebę ochrony macierzyństwa i bezdomność. Od kilku lat liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia w ramach systemu pomocy kształtuje się na zbliżonym poziomie. Ponad połowa osób, które otrzymały świadczenia w 2023 r. to osoby długotrwale korzystające z systemu pomocy i wsparcia i jest to tendencja widoczna również w latach poprzednich. Wśród przyznawanych świadczeń dominowały te o charakterze pieniężnym.

Kwestią istotną wydaje się także rosnący udział w budżecie gmin środków finansowych przeznaczanych na pokrycie kosztów utrzymania dzieci znajdujących się w pieczy zastępczej. Wzrost kwot na ten cel nie wskazuje, że praca z rodziną biologiczną, której dziecko/dzieci trafiły do pieczy zastępczej, przynosi, ograniczone rezultaty, Bowiem w porównaniu do ubiegłego roku liczba dzieci w pieczy zastępczej zmniejszyła się, ale zwiększył się koszt utrzymania dzieci w pieczy. Działania pracowników socjalnych zatrudnionych w ośrodku skierowane są na wzmocnienie świadczeniobiorców w odzyskaniu zdolności do prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie. Pracownik socjalny podejmuje współpracę z rodziną, bądź osobą, diagnozuje sytuację oraz określa plan pomocy na ich rzecz. Ma to na celu umożliwienie usamodzielniania się rodziny lub osoby, a tym samym pomoc w rozwiązaniu głównych problemów powodujących wykluczenie społeczne. Wielkość zasobów pomocy społecznej na terenie miasta Ciechocinka oraz stopień ich realizacji uwzględniając realia ekonomiczne oraz środki finansowe można uznać za dobry. Nie oznacza to, że potrzeby społeczne zawarte w zebranych danych są w pełni zaspokojone. Dotyczy to m.in. sfery zatrudnienia, problemów mieszkaniowych, zdrowotnych, które są ściśle powiązane z sytuacją finansową, a co za tym idzie z poziomem życia. Zależność ta daje się zauważyć w analizie osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej, w rodzajach problemów oraz ich rozkładzie ilościowym. Problemy związane z bezrobociem, długotrwałą chorobą, niepełnosprawnością, samotnym wychowywaniem dzieci są ze sobą ściśle powiązane i często występują łącznie. Skala istniejących problemów społecznych ukazuje potrzebę znacznych nakładów i

środków na realizację nałożonych ustawowo zadań. Zaspokojenie określonych potrzeb finansowych nie będzie jednak możliwe bez środków pochodzących z budżetu państwa. Dokonana ocena zasobów pomocy społecznej wskazuje, że działalność Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ciechocinku oraz jednostek współpracujących w realizacji zadań z zakresu zadań polityki społecznej przyniosła zamierzone efekty. Na podstawie zebranych danych można przyjąć, że zarówno skala potrzeb społecznych jak i skala możliwości ich zaspokajania utrzymuje się na podobnym poziomie, z nieznaczną tendencją do obniżania się liczby świadczeniobiorców jak i ilości określonych form pomocy. Na taki stan rzeczy ma wpływ przeniesienie obszaru działania na szeroko rozumianą pracę socjalną. Analiza danych w obszarze pomocy społecznej ukazuje nakładanie się na siebie różnych, złożonych problemów społecznych w rodzinach korzystających ze wsparcia. Szczególną uwagę należy zwrócić na kwestie związane z bezrobociem, długotrwałą chorobą oraz niepełnosprawnością (w tym zabezpieczeniem usług opiekuńczych i specjalistycznych). Na podstawie przedstawionych danych oraz analizy sytuacji nasuwają się następujące wnioski dotyczące zabezpieczenia potrzeb w zakresie pomocy społecznej:

1. Z prognoz demograficznych wynika, że w Ciechocinku zmniejszeniu będzie ulegała liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym, pogorszy się struktura wiekowa i nastąpi wzrost wielkości populacji ludności w wieku poprodukcyjnym. Takie prognozy ukierunkowują cele strategiczne w pomocy społecznej na szeroko rozumianą pomoc osobom w podeszłym wieku, a przede wszystkim zabezpieczenie środków finansowych na utrzymanie osób starszych w domach pomocy społecznej i zabezpieczenie usług opiekuńczych oraz pobytu w dziennych ośrodkach wsparcia dla seniorów.
2. W stosunku do rodzin wychowujących nieletnie dzieci, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, zagrożonych wykluczeniem społecznym należałoby udzielać szeroko rozumianej pracy socjalnej ze szczególnym uwzględnieniem roli asystenta rodziny. Kontynuowanie zatrudnienia i rozwijanie form pracy asystentów rodziny w celu umożliwienia powrotu dzieci z pieczy zastępczej do rodziny biologicznej oraz zapobiegania odbieraniu dzieci z rodzin do pieczy zastępczej.
3. Rozwijanie i upowszechnianie form aktywnej integracji społecznej i zawodowej oraz umożliwienie dostępu do nich osobom i rodzinom zagrożonym wykluczeniem społecznym przy pomocy zewnętrznych środków finansowych z programów i konkursów finansowanych z budżetu państwa.
4. Zintegrowanie i ścisła współpraca oraz koordynacja działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków społeczności lokalnej, na rzecz aktywizacji osób i rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej.

Przy planowaniu budżetu na zadania z zakresu pomocy społecznej na następny rok, należy wziąć pod uwagę następujące kwestie:

1. Zwiększenia środków finansowych na usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz na opłacenie pobytu osób w domach pomocy społecznej. Należy dodać, że wzrost średniomiesięcznego kosztu utrzymania mieszkańca w domach pomocy społecznej jest nieproporcjonalny do wzrostu emerytur. Coroczny wzrost średnich kosztów utrzymania mieszkańców w domach pomocy wpływa na wzrost

wydatków Gminy na realizację tego zadania i powoduje konieczność planowania wzrostu wydatków na pomoc społeczną w tym zakresie. Kierowanie osób do zakładów opiekuńczo-leczniczych, będących placówkami służby zdrowia, jest jedynie doraźnym rozwiązaniem dla osób wymagających pielęgnacji czy doraźnej pomocy, a nie całodobowej opieki. Z uwagi na wiek i stan zdrowia podopiecznych, na rzecz których świadczone są usługi, bardzo istotny jest dobór wysoko wykwalifikowanej kadry, osób świadczących usługi a najwyższym poziomie, a jednocześnie potrafiących być wsparciem w najtrudniejszych dniach choroby. Słusznym jest zatem zapewnienie w budżecie miasta środków pozwalających na odpowiednie wynagrodzenie i ilość kadry stosownie do poziomu świadczonych usług,

2. Rozwój i intensyfikacja działań nakierowanych na aktywizację klientów (reintegrację społeczną i zawodową osób nieaktywnych zawodowo i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym). Szczególnie narażone są osoby niepełnosprawne i przewlekle chore, osoby o niskim poziomie wykształcenia, osoby bezrobotne, uzależnione, opuszczające zakład karny, mające problemy ze zdrowiem psychicznym. Miasto powinno wspierać w większym zakresie osoby pozostające bez zatrudnienia. Dla ograniczania obszarów ubóstwa wskazany jest rozwój form zatrudniania takich jak: prace społecznie użyteczne, interwencyjne czy roboty publiczne,

3. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi, zwłaszcza w zakresie świadczenia pomocy o charakterze niepieniężnym np. usług opiekuńczych dla osób starszych, chorych i niepełnosprawnych rozwijanie poradnictwa specjalistycznego dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, ułatwiającego przewyciężanie trudności i radzenie sobie w sytuacjach kryzysowych,

4. Należy zwiększyć społeczne zaangażowanie mieszkańców Miasta we wszystkich obszarach życia społecznego oraz promować i stwarzać warunki dla systematycznego i trwałego rozwoju wolontariatu,

5. Istnieje potrzeba, aby kłaść nacisk na promocję i rozwój organizacji pozarządowych w Mieście, co może przyczynić się do wzrostu aktywności w zakresie powstawania nowych organizacji pozarządowych i rozwoju już istniejących. Szczegółowa ocena zasobów pomocy społecznej zawarta jest w opracowaniu tabelarycznym, które Państwu przekładam w celu ich analizy i wypracowania wniosków, dla jeszcze skuteczniejszych działań, na rzecz poprawy życia najbiedniejszych i najsłabszych grup społeczeństwa. Różnorodność, a niejednokrotnie ogromne zmiany w poszczególnych danych na przełomie trzech lat nasuwają ważne wnioski do szczegółowych zmian niezbędnych w naszym mieście. Zmian, które pomogą najbiedniejszym mieszkańcom naszego miasta uwierzyć we własne siły możliwości i umiejętności, które niejednokrotnie nigdy nie ujrzały światła dziennego. Pokazać tym ludziom, że też są wartościowymi osobami w naszym otoczeniu i mogą także pozyskać coś dla siebie i swojego miasta. Dać możliwość ponownego poznania siebie tym razem z tej lepszej i mocniejszej strony. Uważam, iż ważne jest również aby ciechocińska młodzież po uzyskaniu odpowiedniego wykształcenia chciała wrócić do swojego miasta i dać z siebie jak najwięcej. Zastanawiając się nad wielkością istniejących zasobów pomocy społecznej pod kątem faktycznych potrzeb i problemów społecznych, biorąc jednocześnie pod uwagę możliwości ekonomiczne miasta należy stwierdzić, iż

pozostają one na poziomie gwarantującym zaspokojenie podstawowych, a więc najważniejszych potrzeb życiowych klienta, a także części zadań określonych przez ustawodawcę jako fakultatywne. Jednocześnie wymiar występujących problemów społecznych ukazuje konieczność stopniowego zwiększenia nakładów i środków na realizację nałożonych ustawowo zadań w obszarze pomocy społecznej oraz wspierania rodziny i pieczy zastępczej, a także dalszy rozwój działań ukierunkowanych na przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym, które mogą wystąpić w przyszłości.

Analizując ocenę wystarczalności zasobów pomocy społecznej pod kątem istniejących problemów i potrzeb, należy pamiętać, iż sukces w realizacji zadań w dużej mierze zależy od decyzji podejmowanych przez inne podmioty polityki społecznej usytuowane zarówno na szczeblu lokalnym, jak i ponadlokalnym.

Ocena zasobów pomocy społecznej dla miasta Ciechocinek za 2023 rok została przygotowana na podstawie danych zebranych przez Ośrodek Pomocy Społecznej za pośrednictwem systemu Centralnej Aplikacji Statystycznej MRiPS. Dane z Oceny umożliwiają analizowanie i monitorowanie występowania problemów społecznych oraz planowanie działań aktywizujących jednostki samorządu terytorialnego w obszarze usług społecznych. Zawarte w niej informacje są materiałem poglądowym mającym ułatwić władzom gminy podejmowanie decyzji związanych z planowaniem budżetu w zakresie polityki społecznej w kolejnym roku i stały się podstawą do sformułowania poniższych wniosków i rekomendacji.

DYREKTOR
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Ciechocinku
mgr Ewa Strzelecka-Ślomska